

Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΟΔΥΘ)

Η σημερινή κατάσταση

Για την άρδευση των καλλιεργειών απαιτείται περίπου το 80-85% της συνολικής κατανάλωσης υδατικών πόρων. Άρα, η γεωργική παραγωγή είναι ο κύριος καταναλωτής νερού. Τα αρδευτικά και στραγγιστικά έργα (εγχειοβελτιωτικά έργα) αποτελούν τις σημαντικότερες υποδομές στη γεωργία. Τα συλλογικά εγχειοβελτιωτικά έργα είναι έργα κατασκευασμένα από το Δημόσιο που αποδίδονται στους ωφελούμενους –αγρότες . Την διαχείρισή τους (Διοίκηση – Λειτουργία και Συντήρηση) αναλαμβάνουν μετά την ολοκλήρωση του έργου οι Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (ΟΕΒ), που είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οι οποίοι θεωρούνται οργανισμοί κοινής ωφέλειας. Στην χώρα μας υπάρχουν περίπου 430 Ο.Ε.Β. (420 ΤΟΕΒ και 10 ΓΟΕΒ) , συγκεκριμένα στην Θεσσαλία υπάρχουν 55 ΤΟΕΒ και 1 ΓΟΕΒ. Τα συλλογικά αρδευτικά έργα εξυπηρετούν περίπου 6.000.000 στρέμματα, δηλαδή περίπου το 50% συνολικής αρδευόμενης έκτασης της χώρας μας. Η δομή αυτή της διαχείρισης του αρδευτικού νερού δημιουργήθηκε το 1958 αλλά έκτοτε έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές. Σήμερα οι οργανισμοί αυτοί υπάγονται στις αντίστοιχες περιφέρειες οι οποίες δεν έχουν τις κατάλληλες δομές, προσωπικό και τεχνική στήριξη με συνέπεια την κατάρρευση σε πολλές περιπτώσεις των έργων.

Η πορεία της μετατροπής του νερού από δημόσιο αγαθό σε εμπόρευμα και ο ρόλος της ΕΕ

Με την οδηγία 2000/60/ΕΚ 22/12/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η οποία παρουσιάστηκε σαν η βάση για την προστασία της ποιότητας και της ποσότητας των νερών απαιτούνται για πρώτη φορά πολιτικές τιμολόγησης του νερού και εξασφάλιση ότι «ο ρυπαίνων πληρώνει» και ότι πρέπει να ανακτάται το κόστος των υπηρεσιών του ύδατος!!!. Με άλλα λόγια στον πυρήνα της οδηγίας αυτής το νερό μετατρέπεται σε εμπόρευμα το οποίο πρέπει να κοστολογηθεί και να τιμολογηθεί. Αποτέλεσμα αυτής της οδηγίας είναι η κατακόρυφη αύξηση της τιμής της χρήσης του νερού διαμέσου της επιβολής περιβαλλοντικών τελών στους αγρότες αφού αυτοί θεωρήθηκαν ότι ρυπαίνουν με την άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας.

Τον Μάιο του 2017 επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ δημοσιεύθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) με θέμα την «Έγκριση γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος. Μέθοδος και διαδικασίες για την ανάκτηση κόστους των υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις του» (ΚΥΑ. 135275/22-05-2017). Η διαδικασία υπολογισμού του συνολικού κόστους της χρήσης του νερού η οποία προτείνεται βασίζεται στο «χρηματοοικονομικό κόστος», το «περιβαλλοντικό κόστος» και το «κόστος πόρου». Έτσι άρχισε να στρώνεται το έδαφος για περαιτέρω αύξηση της χρέωσης της χρησιμοποίησης του νερού στην γεωργία φορτώνοντας εκτός από τα περιβαλλοντικά κόστη και κόστη απόσβεσης του κεφαλαίου κατασκευής των έργων κ.λ.π. Κεντρική επιδίωξη ήταν η αλλαγή της χρέωσης από στρεμματική που είναι μέχρι τώρα σε χρέωση ανα κυβικό μέτρο νερού. Με την στρεμματική χρέωση που πλήρωναν οι αγρότες καλύπτονταν κυρίως τα κόστη διοίκησης, συντήρησης και λειτουργίας εγχειοβελτιωτικών έργων του κάθε ΤΟΕΒ/ ΟΕΒ.

Όμως τα τελευταία χρόνια εκτινάχτηκε το λειτουργικό κόστος των ΤΟΕΒ / ΟΕΒ εξ αιτίας της υπέρογκης αύξησης του κόστους λειτουργίας των αντλιοστασίων του νερού λόγω αύξησης των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος με την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας. Αποτέλεσμα αυτού ήταν πολλοί ΤΟΕΒ/ΟΕΒ να βρεθούν σε αδιέξοδο και αφενός να αυξήσουν τις στρεμματικές εισφορές στους αγρότες αυξάνοντας έτσι το συνολικό κόστος παραγωγής των γεωργικών προϊόντων και αφετέρου να εμφανίζουν χρέη που στην πραγματικότητα είναι το ύψος των εκτιναγμένων λογαριασμών ενέργειας που δεν μπορούν να καλύψουν .

Στις 10/11/2021 το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης εξάγγειλε το έργο ΥΔΩΡ 2.0 ύψους άνω των 4 δις ευρώ, που θα αρδεύσει περισσότερα από 1,3 εκατομμύρια στρέμματα. Όπως σημείωνε ο πρωθυπουργός, στο έργο αυτό «η συμμετοχή των ιδιωτών είναι καθοριστικής σημασίας, διότι η όλη λογική του Ταμείου Ανάκαμψης είναι ακριβώς να κινητοποιήσει ιδιωτικά κεφάλαια. Και η δυνατότητα πια να κατασκευάζουμε αυτά τα έργα με Σύμπραξη Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) -είναι δοκιμασμένη μέθοδος- για πρώτη φορά θα την χρησιμοποιήσουμε σε αυτή την έκταση σε τέτοια έργα». Με τα ΣΔΙΤ τα εγχειοβελτιωτικά έργα θα περάσουν για 20 χρόνια σε πρώτη φάση στα χέρια της ΤΕΡΝΑ, ΙΝΤΑΚΑΤ κ.α.

Με τον νόμο 5037 ΦΕΚ Α 78/29.3.2023 επήλθε η μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ) και η διεύρυνση του αντικείμενου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων. Η ΡΑΑΕΥ όσον αφορά τα νερά θα έχει αρμοδιότητες που αφορούν τον έλεγχο, την ρύθμιση και την εποπτεία θεμάτων

σχετικών με την παροχή υπηρεσιών ύδατος και διαχείριση αστικών αποβλήτων. Να θυμίσουμε εδώ ότι η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας δημιουργήθηκε το 1999, πολύ πριν ιδιωτικοποιηθεί η ΔΕΗ και η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) το 1992 πολύ πριν ιδιωτικοποιηθεί ο ΟΤΕ. Η δημιουργία αυτών των αρχών σκοπό και στόχο είχε την επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και την απελευθέρωση των αντίστοιχων αγορών με την μεταφορά των βασικών υποδομών στο κεφάλαιο. Από τις πρώτες πράξεις της νέας πλέον ΡΑΑΕΥ ήταν η αποστολή εγγράφου στις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης-αποχέτευσης με το οποίο ζητά στοιχεία για την κοστολόγηση του νερού ύδρευσης. Όλα αυτά τη στιγμή που η διεθνής πείρα τεκμηριώνει ότι το βάθεμα της εμπορευματοποίησης – ιδιωτικοποίησης του νερού συνοδεύεται από δραματική πτώση της ποιότητάς του, την επιδείνωση των υποδομών και της απαιτούμενης συντήρησής τους, οι οποίες με βάση την ιδιωτικοοικονομική λειτουργία στη βάση του «κόστους – οφέλους» θέτει σε κίνδυνο την ίδια την ασφάλεια των τροφίμων και την υγεία του λαού.

Ο νέος πάροχος νερού στην Θεσσαλία. Οργανισμός Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας (Ο.Δ.Υ.Θ)

Εκτός από το παραπάνω πρόβλημα της απότομης αύξησης του κόστους λειτουργίας των ΤΟΕΒ /ΟΕΒ λόγω αύξησης των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, στην Θεσσαλία λόγω του Daniel καταστράφηκε μεγάλο μέρος των εγγειοβελτιωτικών έργων όπως διώρυγες μεταφοράς του νερού, γεωτρήσεις, αντλιοστάσια κ.λ.π. Το κόστος ανάταξης των έργων για να ξεκινήσει η αρδευτική περίοδος σύμφωνα με προτάσεις των ΤΟΕΒ/ΟΕΒ, εκτιμάται τουλάχιστον σε 80-100 εκ. ευρώ. Η κυβέρνηση όμως έδωσε μόνο 15 εκ. με συνέπεια να μην μπορεί να ξεκινήσει η καλλιεργητική περίοδος αφού δεν μπορούν να αρδευτούν οι καλλιέργειες λόγω των καταστροφών.

Παράλληλα όμως η κυβέρνηση έκανε εξαγγελία για την δημιουργία του οργανισμού διαχείρισης υδάτων Θεσσαλίας (Ο.Δ.Υ.Θ). Ποια είναι όμως τα βασικά χαρακτηριστικά του;

Πρόκειται για νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "Οργανισμός Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας Ανώνυμη Εταιρεία" ο οποίος « λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, υπό την εποπτεία του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με την επιφύλαξη της εποπτείας ως προς τα δίκτυα εγγείων βελτιώσεων την οποία ασκεί ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθώς και της εποπτείας ως προς τα αντιπλημμυρικά έργα την οποία ασκεί ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών».

Η ΑΕ έχει την ευθύνη «για την Στρατηγική, την εποπτεία και την υλοποίηση της στρατηγικής, την συνεχή επίβλεψη της εφαρμογής των μέτρων προστασίας και διαχείρισης των υδάτων, την ποιοτική και ποσοτική κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, την εκπόνηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, την Αντιπλημμυρική Προστασία, τον έλεγχο, συντήρηση, διοίκηση και λειτουργία των εγγειοβελτιωτικών έργων, εκτελεί τις αναγκαίες ενέργειες για τον έλεγχο, τη συντήρηση, τη διοίκηση και λειτουργία δικτύου άρδευσης κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης και ως εξ αυτού θεωρείται πάροχος υπηρεσιών ύδατος»

Με λίγα λόγια πρόκειται για πάροχο υπηρεσιών νερού, ο οποίος θα λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Στο άρθρο 4 του ν/σ, στο καταστατικό του ΟΔΥΘ προβλέπεται ποιος έχει τον αποφασιστικό λόγο: «Τους όρους λειτουργίας, καθώς και την έκταση και τη φύση των εργασιών των παραρτημάτων του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. καθορίζει το Δ.Σ. με την απόφασή του για την ίδρυσή τους ή με μεταγενέστερες αποφάσεις του». Το Δ.Σ. του φορέα είναι δωδεκαμελές και αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και εννέα μέλη. Όλοι διορισμένοι από Υπουργούς συναρμόδιων Υπουργείων (Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κλπ). Σε αντίθεση στους ΟΕΒ , μέλη θεωρούνται όλοι όσοι έχουν έκταση στην περίμετρο του έργου. Το Δ.Σ του ΤΟΕΒ εκλέγεται από τα μέλη και είναι αιρετό. Υποχρεωτικά υπάρχει τουλάχιστον μια ετήσια γενική συνέλευση για απολογισμό και συζήτηση για την πορεία του οργανισμού.

Στην ΑΕ μεταφέρονται όλοι οι ΤΟΕΒ και ΓΟΕΒ της Θεσσαλίας με τον εξοπλισμό τους οι οποίοι και καταργούνται ταυτόχρονα με την μεταφορά. Παράλληλα οι υπάλληλοι από το Τμήμα Παρακολούθησης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων της Διεύθυνσης Υδάτων Θεσσαλίας και η Διεύθυνση Υδροοικονομίας μεταφέρονται στον ΟΔΥΘ. Έτσι μεταφέρονται αυτούσια κομμάτια του κράτους (αποκεντρωμένη διοίκηση και περιφέρεια) σε μια ΑΕ που θα δουλεύει με τους νόμους της αγοράς. Με τον τρόπο αυτό η κυβέρνηση σπάει ουσιαστικά και την μονιμότητα των εργαζομένων.

Επιπλέον η τιμολογιακή πολιτική του Ο.Δ.Υ.Θ. για το νερό διαμορφώνεται σύμφωνα με τις προβλέψεις της κοινής υπουργικής απόφασης της παρ. 6 του άρθρου 12 του ν. 3199/2003 (Α' 280) λαμβάνοντας υπόψη

την προέλευση του νερού, την τιμολογιακή πολιτική του ΟΕΒ που εξυπηρετούσε την περιοχή και την ανάγκη κάλυψης των αντίστοιχων λειτουργικών δαπανών.

Χαρακτηριστικότερο όλων είναι ότι η πρώτη πράξη για την ΑΕ θα είναι εξόφληση των χρεών των ΤΟΕΒ /ΟΕΒ στους παρόχους ρεύματος με επιδότηση του κράτους έως 75% των συνολικών οφειλών, συνολικού ύψους έως οκτώ (8) εκατομμύρια ευρώ για κάθε ΤΟΕΒ. Με λίγα λόγια το κράτος βρίσκει χρήματα να εξοφλεί τα χρέη των ΤΟΕΒ στους παρόχους ρεύματος, προκειμένου να μην υπάρχει καμία επιβάρυνση της Α.Ε (δίνοντας όμως "πρόικα" το κεφάλαιο, τον εξοπλισμό και εργαζόμενους) όταν για την συντήρηση των δικτύων μετά την καταστροφή από τον Daniel «δεν είχε χρήματα».

Ποια τα έσοδα της Α.Ε εκτός της τιμολογιακής πολιτικής για το νερό, έχοντας εξασφαλίσει φοροαπαλλαγές, μαζί με άλλες διευκολύνσεις? Στο άρθρο 5 του καταστατικού του ΟΔΥΘ ξεκαθαρίζεται κι αυτό: «Τα έσοδα του Ο.Δ.Υ.Θ. προέρχονται από αμοιβές και διαχειριστικές αμοιβές για τις υπηρεσίες που προσφέρει, από ετήσια επιχορήγηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, από επιχορήγηση εκ του Κρατικού Προϋπολογισμού, από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλους ενωσιακούς πόρους στο πλαίσιο του σκοπού του». Προβλέπει ετήσια επιχορήγηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και άλλα Προγράμματα, ενώ αδυνατεί ή αρνείται να επιδοτήσει του υπάρχοντες ΟΕΒ και το κόστος ανάταξης των έργων.

Επίσης «Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε., η εξόφληση των οποίων εκκρεμεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών, βεβαιώνονται στη Δ.Ο.Υ. κατοικίας ή έδρας του οφειλέτη, κατόπιν σχετικής εντολής του Διευθύνοντος Συμβούλου, και ακολούθως εισπράττονται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν. 4978/2022, Α' 190)». Με λίγα λόγια θα πληρωθούν οι πάροχοι του ρεύματος άμεσα με επιδότηση του κράτους και μετά η εφορία θα αναζητήσει τα χρέη των αγροτών οι οποίοι καταστράφηκαν από τον Daniel, όπου θα τους πάρουν σπίτια και χωράφια.

Ετσι, οι άμεσες προτεραιότητες αυτών των νέων παρόχων θα είναι η τιμολόγηση του νερού με όρους που θα διασφαλίζουν την κερδοφορία τους και παράλληλα η ανάθεση σε ιδιώτες μέσω εργολαβιών ή ΣΔΙΤ των δικτύων μεταφοράς και διανομής του αρδευτικού νερού.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η κυβέρνηση εκμεταλλεύεται την καταστροφή που συνέβη στην Θεσσαλία για να προωθήσει αντιδραστικές μεταρρυθμίσεις και να ιδιωτικοποιήσει το αρδευτικό νερό και την ύδρευση αφού θα περάσουν στα χέρια των παρόχων υπηρεσιών νερού, οι οποίοι λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Παράλληλα διαμέσου των ΣΔΙΤ, η συντήρηση και λειτουργία των έργων, όπως φαίνεται και από το έργο ΥΔΩΡ 2.0, θα περάσει στα χέρια των κατασκευαστικών εταιρειών με αποτέλεσμα να αυξηθούν κατακόρυφα οι χρεώσεις στην τιμή της χρήσης του νερού αφού κριτήριό τους είναι η αύξηση της κερδοφορίας τους. Το γεγονός αυτό θα επιφέρει τελειωτικό χτύπημα ΟΧΙ μόνο στους μικρούς αγρότες αλλά και σε ισχυρά μεσαία στρώματα.

Είναι φανερό ότι η μεθόδευση ιδιωτικοποίησης του νερού της Θεσσαλίας μέσω της παράδοσης της διαχείρισης σε Ανώνυμη Εταιρεία, αποτελεί προπομπό για την υπόλοιπη χώρα.

- **Όχι στην ιδιωτικοποίηση / εμπορευματοποίηση του νερού. Το νερό είναι κοινωνικό αγαθό και όχι εμπόρευμα.**
- **Εξω οι κατασκευαστικές εταιρείες από τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής του αρδευτικού νερού. ΟΧΙ στις ΣΔΙΤ. Να μην περάσει στα χέρια των εταιρειών η περιουσία του λαού.**
- **Ενίσχυση των ΤΟΕΒ με προσωπικό και υποδομές για φθηνό αρδευτικό νερό. Να μπει φραγμός στην κερδοσκοπία των παρόχων ηλεκτρικού ρεύματος. Φθηνό ρεύμα στους αγρότες.**
- **Να δοθούν εδώ και τώρα χρήματα για την επισκευή/συντήρηση και λειτουργία των δικτύων που καταστράφηκαν στην Θεσσαλία.**
- **Να καταργηθεί η ρυθμιστική αρχή ενέργειας και νερού η οποία έχει σκοπό την εμπορευματοποίηση του νερού όπως έγινε με την ενέργεια**

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ

συμμετέχει στο ΕΝΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ για την ΑΝΑΤΡΟΠΗ